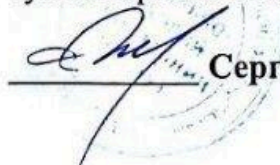

**ТАВРІЙСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ В.І. ВЕРНАДСЬКОГО**
Навчально-науковий гуманітарний інститут
Кафедра державно-правових і гуманітарних наук

ЗАТВЕРДЖЕНО

Директор навчально-наукового
гуманітарного інституту

Сергій ГУБАРОВ

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

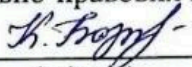
ДЕЛІКТОЛОГІЯ: ЗМІНА ПАРАДИГМ

Третій (освітньо-науковий) рівень вищої освіти (доктор філософії)

галузь знань	08 Право <i>(шифр і назва галузі знань)</i>
спеціальність: (спеціалізація):	081 Право <i>(код і назва спеціальності (або спеціалізації))</i>
освітня програма	«Право» <i>(назва освітньої програми)</i>
форма навчання	денна <i>(денна / заочна)</i>

КИЇВ 2025

РОЗРОБНИК силябусу доктор юридичних наук, доцент,
доцент кафедри державно-правових і гуманітарних наук

_____ Катерина БОРТНЯК
(підпис)

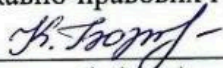
Розглянуто та схвалено на засіданні кафедри державно-правових і гуманітарних наук

Протокол № 2 від 04.09.2025 року

Завідувач кафедри Зореслава ЗАХОЖАЙ
_____ (підпис)

Гарант освітньо-професійної програми

д.ю.н, доцент кафедри державно-правових і гуманітарних наук

_____ Катерина БОРТНЯК
(підпис)

2. Загальна інформація про навчальну дисципліну

1. Назва навчальної дисципліни, код в ОПП	ВК 7 Деліктологія: зміна парадигм
2. Статус навчальної дисципліни	Вибіркова
3. Рік навчання, семестр у якому викладається дисципліна	2 рік навчання, 4 семестр
4. Обсяг навчальної дисципліни (кількість кредитів, загальна кількість годин (аудиторних за видами занять, самостійної роботи здобувача вищої освіти)	4 кредити, 120 годин, 32 годин аудиторних: 16 годин лекцій, 16 годин практичних
5. Вид підсумкового (семестрового) контролю	<i>Залік</i>
6. Інформація про консультації	Протягом семестр
7. Мова викладання	Українська
8. Прізвище, ім'я, по батькові викладача (науковий ступінь, вчене звання, посада)	Бортняк Катерина Василівна, докторка юридичних наук, доцентка кафедри державно-правових і гуманітарних наук
9. Контактна інформація викладача	Bortniak.kateryna@tnu.edu.ua
10. Посилання на силабус на веб-сайті Університету	https://tnu.edu.ua/

3. Опис навчальної дисципліни

Анотація дисципліни	Предметом вивчення навчальної дисципліни є глибоке теоретичне осмислення основоположних ідей, концепцій, досягнень сучасної теоретико-правової думки, які генерує теорія права, щодо соціально правового феномену делікту, юридичної відповідальності та його актуальних проблем в Україні останнього десятиліття, а також реалізації в праві, що сприятиме широкому використанню їх фахівцями у правотворчій і правозастосовчій діяльності, розвитку правової науки, правового прогресу суспільства, держави.
---------------------	--

Мета, завдання та цілі вивчення дисципліни

Метою викладання навчальної дисципліни «Деліктологія: зміна парадигм» є: подальше поглиблене вивчення на новому якісному рівні та засвоєння більш широкого кола загальнотеоретичних проблем і тем сучасної юриспруденції, підготовка і сприяння науковому осмисленню актуальних питань наукової спеціальності та подальшому синтезу нового знання. Основними завданнями вивчення дисципліни «Деліктологія: зміна парадигм» є формування у аспіранта методологічних засад права, розвиток самостійного, творчого мислення, ухвалення кваліфікованих рішень і відповідальної науково-професійної дії. Водночас розробники програми свідомі того, що перелік пропонованих проблем не вичерпує всієї багатоманітності, відмінностей у підходах і поглядах, концепціях сучасної теоретико-правової думки щодо питань. Програми, що об'єктивно має змінюватися з урахуванням розвитку різних напрямів наукового аналізу проблем юридичної відповідальності у калейдоскопі права і діяльності держави та з подальшим пришвидшеним поступом державно правового буття. Згідно з вимогами освітньо-професійної програми аспіранти повинні володіти такими компетентностями: знати: – дискусійні теоретичні та практичні питання, які вимагають глибокого наукового вивчення, дослідження.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми аспіранти повинні володіти такими компетентностями: знати:

- дискусійні теоретичні та практичні питання, які вимагають глибокого наукового вивчення, дослідження різних галузевих напрямів юридичної науки щодо феномену юридичної відповідальності, течій сучасної юридичної науки;
- глибинні зв'язки теоретико-правового феномену юридичної відповідальності з суспільними (гуманітарними) науками;
- методологію пізнання правових явищ;
- основні елементи наукового пізнання права і їх функціональну роль;
- методи наукового пізнання права та методи практичної юридичної діяльності з огляду на проблеми юридичної відповідальності.

уміти:

– володіти основними концептуальними підходами у дослідженні проблем права, юридичної відповідальності, самостійно опрацьовувати значні обсяги наукової літератури, в тому числі компаративним, номотетичним та іншими методами;

– вільно використовувати методи емпіричного аналізу та теоретичного дослідження у межах наукової спеціальності;

– самостійно осмислювати, аналізувати різні правові явища і факти щодо юридичної відповідальності та суміжні, давати їм правильну оцінку, обґрунтовувати і відстоювати свою думку;

– оперувати загально теоретичними знаннями щодо юридичної відповідальності та суміжних тем, аналізувати застосування заходів різних видів юридичної відповідальності, зокрема в судовому порядку;

– знаходити самостійне вирішення щодо застосування чинного законодавства України у частині юридичної відповідальності;

– самостійно готувати аналітичні огляди, експертні висновки зі спірних питань юридичної відповідальності;

– оцінювати правові норми щодо юридичної відповідальності з точки зору їх відповідності принципам права – найважливішого критерію законності;

-самостійно осмислювати, аналізувати різні правові явища і факти щодо юридичної відповідальності та суміжні, давати їм правильну оцінку, обґрунтовувати і відстоювати свою думку;

– оперувати загально теоретичними знаннями щодо юридичної відповідальності та суміжних тем, аналізувати застосування заходів різних видів юридичної відповідальності, зокрема в судовому порядку;

– знаходити самостійне вирішення щодо застосування чинного законодавства України у частині юридичної відповідальності;

– самостійно готувати аналітичні огляди, експертні висновки зі спірних питань юридичної відповідальності;

- професійно послуговуватись правилами визначення правових понять, особливо пов'язаних із поняттям делікту, юридичної відповідальності

Формат проведення дисципліни	Аудиторні заняття, on-line, off-line: презентації, ділові ігри, тренінги, бесіди і дискусії, презентації, кейс-технології, індивідуальні консультації, індивідуальні дослідження, тощо), що спрямовані на активізацію та стимулювання навчально-пізнавальної діяльності здобувачів вищої освіти. Дистанційний режим (Google Class тощо). Програми електронної комунікації (Zoom, Meta).
------------------------------	---

6. Тематика та зміст навчальної дисципліни

Номер та назва розділу, теми, перелік основних питань	Вид навчального заняття	Форми і методи контролю знань	Кількість годин
Тема 1. Пізнання загальної соціологічної та філософської категорії «делікт» і категорії «відповідальність»	лекція семінар	<i>усне опитування</i> <i>/ вирішення</i> <i>завдань</i>	2 4
Тема 2. Осмислення феномену «юридична відповідальність» у контексті правової, правомірної і протиправної поведінки, її поняття та типи	лекція семінар	<i>усне опитування</i> <i>/ вирішення</i> <i>завдань</i>	4 2
Тема 3. Невичерпність принципів юридичної відповідальності	лекція семінар	<i>усне опитування/</i> <i>вирішення</i> <i>завдань</i>	2 4
Тема 4. Проблеми методології і систематизації функцій та цілей юридичної відповідальності	лекція семінар	<i>усне опитування</i> <i>вирішення</i> <i>завдань</i>	4 2
Тема 5. Видове різноманіття юридичної відповідальності	лекція семінар	<i>усне опитування/</i> <i>вирішення</i> <i>завдань</i>	2 2
Тема 6. Сучасні підходи до розуміння підстав і стадій юридичної відповідальності	лекція семінар	<i>усне</i> <i>опитування/</i> <i>вирішення</i> <i>завдань</i>	2 2
Підсумок			16 16

7. ТЕМАТИКА ТА ЗМІСТ ЛЕКЦІЙНИХ, СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ І САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ АСПІРАНТІВ

Тема 1. Пізнання загальної соціологічної та філософської категорії «делікт» і категорії «відповідальність»

План лекції Делікт і відповідальність як загальносоціологічні категорії.

1. Класична і неklasична концепції відповідальності.
2. Відповідальність та правовий вчинок.
3. Підходи науковців різних галузей знання до визначення поняття «відповідальність» та до її основних характеристик.
4. Типологія соціальної відповідальності. Співвідношення соціальної та юридичної відповідальності

Самостійна робота аспірантів

Вивчення та доповнення матеріалу лекції, підготовка до семінарського (практичного) заняття. Відповідальність як свідоме ставлення особи до вимог суспільства, обов'язків, соціальних завдань, норм, цінностей та Відповідальність як благо. Деліктологія як міжгалузева наука та її складові. Деліктологія і теорія права. Деліктологія і кримінологія (за вибором

Семінар 1

План

1. Відповідальність як свідоме ставлення особи до вимог суспільства, обов'язків, соціальних завдань, норм, цінностей.
2. Деліктні відносини, їх види та юридична характеристика.
3. Відповідальність як благо.
4. Класична і неklasична концепції відповідальності.
5. Відповідальність та правовий вчинок.
6. Підходи науковців різних галузей знання до визначення поняття «відповідальність» та до її основних характеристик.
7. Принцип відповідальності. Колективна та індивідуальна відповідальність: соціально-історичний і культурний аспекти.
8. Типологія соціальної

Тема 2. Осмислення феномену «юридична відповідальність» у контексті правової, правомірної і протиправної поведінки, її поняття та типи

План лекції

1. Осмислення поняття «юридична відповідальність» в теорії права.
2. Феномен «юридична відповідальність» у контексті правової, правомірної і протиправної поведінки.
3. Проблематика юридичної відповідальності у наукових дослідженнях
4. Юридична відповідальність як покарання.
5. Юридична відповідальність як реалізація санкції. Юридична відповідальність як міра (захід) державного примусу.
6. Ознаки юридичної відповідальності.
7. Типології юридичної відповідальності.
8. Негативна та перспективна юридична відповідальність

Семінар 2

План

1. Методологічні засади щодо двоаспектного розуміння юридичної відповідальності в теорії права та галузевих юридичних науках.
2. Наукова критика застарілих (радянських) поглядів на юридичну відповідальність.
3. Ознаки юридичної відповідальності.

4. Типології юридичної відповідальності.

5. Інші засоби примусового впливу: міри захисту суб'єктивних прав, заходи запобігання, примусові заходи виховного характеру, заходи медичного характеру у співвідношенні з юридичною відповідальністю.

6. Багатоманітність і багатовимірність теоретичних розробок та реалій юридичної відповідальності у правовому цивілізаційному поступі.

Самостійна робота аспірантів:

Вивчення та доповнення матеріалу лекції, підготовка до семінарського (практичного) заняття. Підготувати приклади застосування конкретних принципів юридичної відповідальності в юридичній практиці (за вибором)

Тема 4. Проблеми методології і систематизації функцій та цілей юридичної відповідальності

План лекції:

1. Функції юридичної відповідальності та їх юридична характеристика.
2. Дерево цілей юридичної відповідальності.
3. Цілі негативної та перспективної юридичної відповідальності у ранжирі цілей права.
4. Юридичні фікції, аксіоми та презумпції та юридична відповідальність.

Самостійна робота аспірантів:

Вивчення та доповнення матеріалу лекції, підготовка до семінарського (практичного) заняття. Підготувати приклади із судової практики і законодавства щодо правових фікцій, аксіом та презумпцій з огляду на можливість/неможливість застосування негативної (ретроспективної) юридичної відповідальності.

Семінар 4

План

1. Система функцій юридичної відповідальності.
2. Правовідновлювальна функція юридичної відповідальності.
3. Регулятивна функція юридичної відповідальності.
4. Репресивно-каральна функція юридичної відповідальності та санкції.
5. Виховна та інші функції юридичної відповідальності.
6. Юридичні фікції, аксіоми та презумпції та юридична відповідальність.

Тема 5. Видове різноманіття юридичної відповідальності

План лекції

1. Проблема пошуку критеріїв для класифікації видів юридичної відповідальності.
2. Види юридичної відповідальності та галузевий принцип.
3. Інститути юридичної відповідальності.
4. Проблема суб'єкта юридичної відповідальності в різних галузях права.

Самостійна робота аспірантів

Вивчення та доповнення матеріалу лекції, підготовка до семінарського (практичного) заняття. Завдання: підготовка порівняльного есе двох видів (на вибір) юридичної відповідальності. Муніципальна юридична відповідальність як новий.

Семінар 5

План

1. Види і критерії класифікації юридичної відповідальності.
2. Конституційна юридична відповідальність та її підстави.

3. Кримінальна юридична відповідальність та її ознаки.
4. Адміністративна юридична відповідальність та її ознаки.
5. Дисциплінарна юридична відповідальність та її ознаки.
6. Цивільно-правова юридична відповідальність та ознаки.
7. Міжнародно-правова юридична відповідальність та її ознаки.
8. Матеріальна юридична відповідальність та її ознаки. Інші види юридичної відповідальності.

Тема 6. Сучасні підходи до розуміння підстав і стадій юридичної відповідальності

План лекції

1. Поняття підстави юридичної відповідальності.
2. Фактичні та юридичні підстави юридичної відповідальності.
3. Підстави притягнення до юридичної відповідальності і підстави настання юридичної відповідальності.
4. Юридична відповідальність за злочини та кримінальні проступки.
5. Юридична відповідальність за провини: особливості підстав.
6. Нормативна регламентація юридичної відповідальності та її стадій.
7. Механізм покладання юридичної відповідальності.
8. Умови (обставини), що виключають юридичну відповідальність.
9. Підстави звільнення від юридичної відповідальності.

Семинар 6

План

1. Підстави притягнення до юридичної відповідальності і підстави настання юридичної відповідальності.
2. Склад правопорушення як підстава юридичної відповідальності.
3. Різні види правопорушень та юридичної відповідальності. Юридична відповідальність за злочини та кримінальні проступки.
4. Юридична відповідальність за провини: особливості підстав.
5. Механізм покладання юридичної відповідальності.
6. Стадії та етапи реалізації юридичної відповідальності охоронного характеру. 7. Умови (обставини), що виключають юридичну відповідальність, та підстави звільнення від юридичної відповідальності.

Самостійна робота аспірантів

Вивчення та доповнення матеріалу лекції, підготовка до семінарського (практичного) заняття. Підготувати порівняльну таблицю різних видів відповідальності державних службовців (на вибір) за вимогами до оформлення таблиць у дисертаціях.

Семинар 8

План

1. Розуміння громадянським суспільством права як зв'язаності свободи та відповідальності.
2. Необхідність відповідальності в структурі правової держави як умова її міцності.
3. Юридична відповідальність як явище об'єктивного та суб'єктивного права. Становлення та функціонування права як рух відповідальності в смислі несвободи через відповідальність як свободу.
4. Онтологічність та аксіологічність права через його відповідальність. Необхідність подальшого розвитку категорії «юридична відповідальність – свобода» та юридична відповідальність як складний міжгалузевий інститут права.
5. Питання удосконалення інституту та поглиблення розуміння категорії юридичної відповідальності з огляду на сучасні потреби юридичної практики та з урахуванням досвіду

теорії права та «живого» права західних держав. Рекомендовані джерел

8. ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДО ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

1. Делікт як правовий феномен і категорія.
2. Поняття делікту та його обсяг і латинські витоки.
3. Деліктні відносини, їх види та юридична характеристика
4. Деліктологія як міжгалузева наука та її складові.
5. Деліктологія і теорія права.
6. Деліктологія і кримінологія
7. Відповідальність як загальносоціологічна категорія.
8. Відповідальність як свідоме ставлення особи до вимог суспільства, обов'язків, соціальних завдань, норм, цінностей.
9. Відповідальність як благо.
10. Класична і неklasична концепції відповідальності.
11. Відповідальність та правовий вчинок.
12. Підходи науковців різних галузей знання до визначення поняття «відповідальність» та до її основних характеристик.
13. Принцип відповідальності. колективна та індивідуальна відповідальність: соціально-історичний і культурний аспекти.
14. Типологія соціальної відповідальності. Співвідношення соціальної та юридичної відповідальності.
15. Осмислення поняття «юридична відповідальність» в теорії права.
16. Феномен «юридична відповідальність» у контексті правової, правомірної і протиправної поведінки.
17. Методологічні засади щодо двохаспектного розуміння юридичної відповідальності в теорії права та галузевих юридичних науках.
18. Проблематика юридичної відповідальності у наукових дослідженнях.
19. Юридична відповідальність як покарання.
20. Юридична відповідальність як реалізація санкції.
21. Юридична відповідальність як міра (захід) державного примусу.
22. Наукова критика застарілих (радянських) поглядів на юридичну відповідальність.
23. Ознаки юридичної відповідальності.
24. Типології юридичної відповідальності.
25. Негативна та перспективна юридична відповідальність.
26. Інші засоби примусового впливу: міри захисту суб'єктивних прав, заходи запобігання, примусові заходи виховного характеру, заходи медичного характеру у співвідношенні з юридичною відповідальністю.
27. Багатоманітність і багатовимірність теоретичних розробок та реалій юридичної відповідальності у правовому цивілізаційному поступі.
28. Принципи юридичної відповідальності як незаперечні вихідні вимоги.
29. Принципи юридичної відповідальності та їх типологія і зміст.
30. Законність юридичної відповідальності.
31. Доцільність юридичної відповідальності.
32. Невідворотність юридичної відповідальності.
33. Гуманізм юридичної відповідальності.
34. Своєчасність юридичної відповідальності.
35. Справедливість юридичної відповідальності та інші її принципи.
36. Функції юридичної відповідальності та їх юридична характеристика.
37. Дерево цілей юридичної відповідальності.
38. Цілі негативної та перспективної юридичної відповідальності у ранжирі цілей права.
39. Виховна та інші функції юридичної відповідальності.
40. Юридичні фікції, аксіоми та презумпції та юридична відповідальність.

41. Юридична відповідальність та презумпція невинуватості.
42. Проблема пошуку критеріїв для класифікації видів юридичної відповідальності.
43. Види юридичної відповідальності та галузевий принцип.
44. Конституційна юридична відповідальність та її підстави.
45. Кримінальна юридична відповідальність та її ознаки.
46. Адміністративна юридична відповідальність та її ознаки.
47. Дисциплінарна юридична відповідальність та її ознаки.
48. Цивільно-правова юридична відповідальність та ознаки.
49. Міжнародно-правова юридична відповідальність та її ознаки.
50. Матеріальна юридична відповідальність та її ознаки.
51. Інші види юридичної відповідальності. Інститути юридичної відповідальності.
52. Проблема суб'єкта юридичної відповідальності в різних галузях права.
53. Юридична відповідальність юридичної особи та юридична відповідальність фізичної особи.
54. Умови (обставини), що виключають юридичну відповідальність.
55. Підстави звільнення від юридичної відповідальності.
56. Юридичні факти, презумпції, їх види та юридична відповідальність.
57. Правопорушення та юридична відповідальність працівників апарату держави, особливості.
58. Правопорушення, вчинені на службі, чи у зв'язку зі службою, та юридична відповідальність.
59. Правопорушення працівників державних органів, не пов'язані зі службою, та юридична відповідальність.
60. Юридична відповідальність за провини: особливості підстав.

9. ІНФОРМАЦІЯ ПРО ІНДИВІДУАЛЬНЕ ЗАВДАННЯ

Індивідуальні завдання (ІЗ) з дисципліни «Деліктологія» виконуються самостійно кожним здобувачем вищої освіти на основі вільного вибору теми завдання. ІЗ охоплює усі основні теми дисципліни. Метою виконання ІЗ є поглиблення знань здобувачів вищої освіти у тих темах курсу, що найменш розглядаються у лекційних і практичних заняттях. При виконанні та оформленні ІЗ здобувач вищої освіти може використати комп'ютерну техніку, інформацію з Інтернету, статистичний, довідковий та інші необхідні матеріали.

Завдання для самостійного вибору здобувача вищої освіти:

- виступ на студентській або іншій науковій конференції, круглому столі з науковою доповіддю (повідомленням) в межах тематики навчальної дисципліни;
- підготовка студентської наукової роботи в межах тематики програми з навчальної дисципліни для участі її у всеукраїнському конкурсі студентських наукових робіт;
- тематичне узагальнення правозастосовної практики у сфері, що досліджується в ході вивчення навчальної дисципліни;
- підготовка і написання реферату за однією з рекомендованих тем;
- підготовка презентації за заданою викладачем темою курсу, представлення її за допомогою технічних засобів;
- складання задач по темах курсу на основі практичних ситуацій (не менше 3-х задач);
- підготовка невеликої (не більше 5-10 - ти хв.) наукової доповіді в межах тематики програми навчальної дисципліни, її презентація на практичному занятті в рамках вивчення поточної теми;
- пошук та підготовка довідкової інформації за визначеною викладачем темою навчального курсу;

10. ТЕХНІЧНЕ ТА ПРОГРАМНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ (ОБЛАДНАННЯ)

Технічні засоби: пристрої збереження та обробки інформації (ПК, ноутбук, планшет, тощо).

Програмне забезпечення: Mac OS X, Microsoft (Word, Excel, PowerPoint).

11. ПОЛІТИКИ ДИСЦИПЛІНИ

Політика щодо академічної доброчесності

Академічна доброчесність здобувачів вищої освіти є важливою умовою для опанування результатами навчання за дисципліною і отримання задовільної оцінки з поточного та підсумкового контролів. Академічна доброчесність базується на засудженні практик списування (виконання письмових робіт із залученням зовнішніх джерел інформації, крім дозволених для використання), плагіату (відтворення опублікованих текстів інших авторів без зазначення авторства), фабрикації (вигадування даних чи фактів, що використовуються в освітньому процесі).

Політика щодо академічної доброчесності регламентується положенням про запобігання та виявлення академічного плагіату у Таврійському національному університеті імені В. І. Вернадського.

У разі порушення здобувачем вищої освіти академічної доброчесності (списування, плагіат, фабрикація), робота оцінюється незадовільно та має бути виконана повторно. При цьому викладач залишає за собою право змінити тему завдання.

Комунікаційна політика

Здобувачі вищої освіти повинні мати активовану університетську пошту. Обов'язком здобувача вищої освіти є перевірка двічі на тиждень поштової скриньки та відвідування курсу навчальної дисципліни у Google Classroom, перегляд новин в Телеграм-каналі. Усі письмові запитання до викладача стосовно курсу мають надсилатися на корпоративну електронну пошту або до групи в Telegram.

Політика щодо перескладання

Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин оцінюються на нижчу оцінку. Перескладання відбувається із дозволу викладача за наявності поважних причин.

Відвідування занять

Для здобувачів вищої освіти денної форми відвідування занять є обов'язковим. Якщо здобувач вищої освіти захворів, ми рекомендуємо залишатися вдома і навчатися за допомогою дистанційної платформи. Здобувачу вищої освіти, чий стан здоров'я є незадовільним і може вплинути на здоров'я інших здобувачів вищої освіти, буде пропонуватися залишити заняття (така відсутність вважатиметься пропуском з причини хвороби). За об'єктивних причин (наприклад, міжнародна мобільність) навчання може відбуватися дистанційно - в онлайн-формі, за погодженням з викладачем.

Політика щодо оскарження оцінювання

Якщо здобувач вищої освіти не згоден з підсумковим оцінюванням його знань він може оскаржити виставлену викладачем оцінку у порядку, встановленому положенням про апеляцію результатів підсумкового контролю з екзамену чи заліку ТНУ ім. В.І. Вернадського.

12. СИСТЕМА ОЦІНЮВАННЯ ТА ВИМОГИ

Розподіл балів за видами навчальної діяльності

Таблиця 1

Види навчальної діяльності	Кількість занять / робіт	Максимальна кількість балів
Семінарські заняття	8	40
Поточний контроль (тести, короткі письмові завдання, аналіз кейсів, участь у дискусіях)	протягом курсу	10
Презентація / доповідь за темою дослідження	1	10
Індивідуальне наукове завдання (аналітична робота, есе, дослідницький проєкт)	1	40
Разом		100

Оцінювання роботи на семінарських заняттях (табл.2)

Таблиця 2

Семінарські заняття	1	2	3	4	5	6	7	8
Максимальні бали	5	5	5	5	5	5	5	5
Мінімальні бали	2	2	2	2	2	2	2	2

Критерії оцінювання роботи на семінарі (Табл.3)

Таблиця 3

Критерій	Бали
Активна участь у дискусії, аргументовані відповіді	1
Аналіз наукових джерел та нормативно-правових актів	1

Виконання практичного або аналітичного завдання	2
Обґрунтованість висновків, науковий рівень відповіді	1
Разом за одне заняття	5

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Оцінка в балах	Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
		Оцінка	Пояснення
90-100	зараховано	A	відмінне виконання
80-89	зараховано	B	вище середнього рівня
75-79	зараховано	C	загалом хороша робота
66-74	зараховано	D	непогано
60-65	зараховано	E	виконання відповідає мінімальним критеріям
30-59	Не зараховано	FX	необхідне перескладання
0-29	незараховано	F	необхідне повторне вивчення курсу

13. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ.

Нормативно-правові акти

1. Конституція України : Закон України від 28 черв. 1996 р. № 254к/96-ВР. Відомості Верховної Ради України. 1996. № 30. Ст. 141.
2. Цивільний кодекс України : Закон України від 16 січ. 2003 р. № 435-IV. Відомості Верховної Ради України. 2003. № 40–44. Ст. 356.
3. Кримінальний кодекс України : Закон України від 5 квіт. 2001 р. № 2341-III. Відомості Верховної Ради України. 2001. № 25–26. Ст. 131.
4. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод від 4 листоп. 1950 р.

Основні наукові джерела

1. Дзера О. В., Кузнєцова Н. С., Майданик Р. А. Цивільне право України. Особлива частина : підручник. Київ : Юрінком Інтер, 2010.
2. Харитонов Є. О., Харитонova О. І. Цивільне право України : підручник. Харків : Одиссей, 2013.
3. Борисова В. І., Спасибо-Фатєєва І. В. Цивільне право : підручник : у 2 т. Харків : Право, 2011.
4. Майданик Р. А. Цивільно-правова відповідальність : проблеми теорії та практики. Київ : Юрінком Інтер, 2016.
5. Кузнєцова Н. С. Цивільно-правова відповідальність у сучасному праві. Київ : Юрінком Інтер, 2018.
6. Стефанчук Р. О. Захист честі, гідності та репутації у цивільному праві. Київ : Науковий світ, 2001.
7. Скакун О. Ф. Теорія держави і права : підручник. Харків : Консум, 2011.
8. Рабінович П. М. Основи загальної теорії права та держави. Харків : Консум, 2002.
9. Цвік М. В., Петришин О. В. Загальна теорія держави і права. Харків : Право, 2009.
10. Голіна В. В. Кримінологія : підручник. Харків : Право, 2014.

11. Бандурка О. М. Кримінологія : підручник. Харків : Право, 2015.
12. Джужа О. М. Кримінологія : підручник. Київ : Юрінком Інтер, 2016.
13. Шаблистий В. В. Теорія делікту в сучасному праві : монографія. Київ : Юрінком Інтер, 2019.
14. Боброва Д. В. Деліктна відповідальність у цивільному праві : монографія. Київ : Юрінком Інтер, 2017.
15. Бачинін В. А., Журавський В. С., Панов М. І. Філософія права : підручник. Київ : Ін Юре, 2003.
16. Циппеліус Р. Філософія права / пер. з нім. Київ : Тандем, 2000.
17. Йонас Г. Принцип відповідальності. У пошуках етики для технологічної цивілізації. Київ : Лібра, 2001.
18. Чижевський Д. Нариси з історії філософії на Україні. Мюнхен, 1983.
19. Бортняк К., Добрянська Н. Правовий нігілізм як загроза верховенству права: причини та можливі наслідки. Аналітично-порівняльне правознавство. 2025. Т.1, №5. С.65–70.
20. Бортняк К.В., Добрянська Н.В. Адміністративно-правові засоби подолання правового нігілізму в контексті забезпечення сталого розвитку суспільства та держави. Вчені записки ТНУ. Серія юридичні науки. Том 36 (75) № 4, 2025, с 89-94.
21. Горелова В.Ю., Бортняк К.В. Взаємодія етики та правового нігілізму у формуванні правосвідомості військових. Актуальні питання у сучасній науці./Серія: Право. № 12(42), 2025.с. 1208-1221.
22. Бортняк К. В., Катеринчук К. В. Проблеми захисту прав людини на тимчасово окупованих територіях. Вчені записки Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського. Серія: Юридичні науки. 2022. Т. 33 (72). № 1. С. 14–18.
23. Бортняк К. В., Петков С. В. Правова основа захисту прав і свобод дитини: міжнародний і національний виміри. Право і суспільство. 2024. № 1. Т. 2. С. 352–356.
24. Бортняк К. В., Добрянська Н. В. Міжнародні стандарти захисту прав дитини у сучасному світі. Наукові перспективи. Серія: Право. 2024. № 5 (47).
25. Бортняк К. В., Добрянська Н. В. Основоположні права дитини та їхній захист європейськими і національними інституціями. Держава та регіони. Серія: Право. 2023. № 4 (82). С. 378–383.

Міжнародні дослідження деліктології

1. Beck U. Risk Society: Towards a New Modernity. London : Sage Publications, 1992.
2. Garland D. The Culture of Control: Crime and Social Order in Contemporary Society. Chicago : University of Chicago Press, 2001.
3. Luhmann N. Law as a Social System. Oxford : Oxford University Press, 2004.
4. Posner R. Economic Analysis of Law. 9th ed. New York : Wolters Kluwer, 2014.
5. Cane P. Responsibility in Law and Morality. Oxford : Hart Publishing, 2002.
6. Brownsword R. Law, Technology and Society. London : Routledge, 2019.
7. Citron D. Hate Crimes in Cyberspace. Cambridge : Harvard University Press, 2014.
8. Hildebrandt M. Smart Technologies and the End(s) of Law. Cheltenham : Edward Elgar, 2015.
9. Balkin J. Free Speech in the Algorithmic Society. University of California Law Review. 2018.

Інформаційні ресурси

1. Верховна Рада України : офіційний вебпортал. URL: <https://www.rada.gov.ua>
2. Верховний Суд : офіційний сайт. URL: <https://supreme.court.gov.ua>
3. Конституційний Суд України : офіційний сайт. URL: <https://ccu.gov.ua>
4. Єдиний державний реєстр судових рішень. URL: <https://reyestr.court.gov.ua>
5. Європейський суд з прав людини. URL: <https://hudoc.echr.coe.int>